

ERVAREN REGELDRUK IN MKB

Antoni Brack

ESSAY

Het middelgrote en kleine bedrijfsleven (MKB) is van groot belang voor onze samenleving, de economie en de werkgelegenheid. Misschien nog wel belangrijker dan het grote bedrijfsleven. Regeldruk is een term die in keurig Nederlands aangeeft dat je als ondernemer behoorlijk veel last van regels kunt hebben: ambtenarij en bureaucratie. Nu heb je regels en regels. Het is in dit verband van belang om het onderscheid tussen instrumenteel en normatief te maken. Regels zijn instrumenteel als je ze kunt gebruiken als gereedschappen om je doelen te bereiken. Je kiest een rechtsvorm als de besloten vennootschap (BV) om in beginsel niet persoonlijk aansprakelijk te zijn. Je sluit contracten om personeel aan je te binden, grondstoffen in te kopen en om producten en diensten af te zetten. En je maakt gebruik van intellectuele eigendomsrechten om ontwerpen en ideeën te beschermen.

Maar bij regels en regeldruk denken we desondanks op de eerste plaats aan het normatieve aspect. Normen schrijven voor wat moet en wat niet mag en zijn vaak gekoppeld aan sancties zoals geldboetes. Normen zijn nodig om een samenleving leefbaar te houden. Maar de regeldruk kan te hoog worden en het doel voorbijschieten. In plaats van dingen mogelijk te maken, wordt het dan juist lastiger om doelen te bereiken.

Gelukkig heeft de politiek niet slechts behoefte aan voortdurend nieuwe regels maar heeft ze ook oog voor het averechtse effect dat toegenomen regeldruk kan hebben. Vorig jaar vroeg de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat (EZK) van de Tweede Kamer aan Hogeschool Saxion om onderzoek te doen naar de ervaren regeldruk bij MKB-ondernemingen.

Dat leidde tot een goed geschreven en mooi vormgegeven onderzoeksrapport.¹ Inmiddels heeft mevrouw Mona Keijzer, staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, uitvoerig op dit onderzoek gereageerd.² In deze reactie komen twee opmerkelijke begrippen voor. Regelgeving mag wel wat meer *lastenluw* zijn: gemakkelijker toe te passen. En het MKB kan wel wat *regelhulp* gebruiken: uitleg over wat de bedoeling van de regels is.

Op het gevaar af tekort te doen aan de zorgvuldigheid van het onderzoek, constateer ik toch maar even kort door de bocht dat MKB'ers zich geconfronteerd zien met veel problemen en frustraties in het personeelsbeleid. Regels zijn onoverzichtelijk (ontslagrecht), erg duur in de toepassing (ziekte en verzuim) en administratieve verplichtingen schieten hun doel voorbij. Slechts één voorbeeld: er moet pensioenpremie afgedragen worden voor zaterdaghulpen! Er moet heel veel en er mag weinig. Ten einde raad neemt men dan maar zijn toevlucht tot *payrolling* om tijd vrij te maken om te kunnen ondernemen.

Wie nu de neiging krijgt te denken dat we dit toch allemaal al wisten, doet er goed aan zich voor te bereiden op de volgende vraag. Waarom hebben we dan de regelen lastendruk voor het zo belangrijke MKB inmiddels niet al veel lichter gemaakt? Neem als belangrijk voorbeeld het ontslagrecht. We waren in ons land al heel lang gewend aan een dubbel ontslagrecht: je kon bij het Arbeidsbureau (GAB, later UWV) terecht en bij de kantonrechter, en elke route had zijn voor- en zijn nadelen. Kortom, een lawyer's paradise. Uiteindelijk slaagde minister Lodewijk Asscher er in het ontslagrecht procedureel te vereenvoudigen. Tot verrassing van velen

werd er geen keuze gemaakt en werden beide instanties gehandhaafd, maar werd de ene instantie aangewezen voor de meer economische ontslagkwesties en de andere voor de meer juridische. Deze Wet Werk en Zekerheid (WWZ) moest er met ingang van 1 januari 2015 bovendien voor zorgen dat werkgevers meer mensen in vaste dienst zouden nemen in plaats van alsmaar meer tijdelijke arbeidscontracten af te sluiten. Dat bleek wishful thinking en had helaas zelfs een averechts effect, want veel werkgevers namen juist minder mensen in dienst en gingen meer met zelfstandigen zonder personeel werken. Veel ZZP'ers zijn schijnzelfstandigen en zouden veel liever een arbeidscontract hebben. De opvolgende minister, Wouter Koolmees, heeft vervolgens geprobeerd dit onbedoelde effect teniet te doen met de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB). Door deze WAB werd per 1 januari 2020 een deel van de WWZ teruggedraaid of veranderd. Dat maakt het ontslagrecht er opnieuw niet overzichtelijker op.

Politieke partijen ontwikkelen plannen en verzin- nen daar gewenste gevolgen bij in plaats van eerst onderzoek te laten doen naar problemen en hoe die kunnen worden opgelost. Maar er gloort hoop. Er zijn kortgeleden twee gezaghebbende onderzoekrapporten verschenen op basis waarvan we belangrijke stappen kunnen zetten juist op dat gebied waar het MKB de meeste problemen ondervindt: het personeelsbeleid. Op 15 januari 2020 publiceerde de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) het rapport 'Het betere werk'. En op 23 januari 2020 nam minister Koolmees het rapport van de Commissie Regulering van Werk (Commissie-Borstlap) in ontvangst. Het

heeft de titel: 'In wat voor land willen wij werken?'

Het zal de nodige jaren duren voordat fundamentele verbeteringen zijn doorgevoerd. In de tussentijd moet het bedrijfsleven voor welvaart en werkgelegenheid blijven zorgen. Onderzoek naar ervaren regeldruk zou periodiek en in samenwerking met MKB-Nederland kunnen worden herhaald. Om de vinger aan de pols te houden. Laten we intussen hopen dat ondanks de coronacrisis zoveel mogelijk MKB-werkgelegenheid behouden blijft, zodat het kalf niet verdrinkt als de put van de regeldruk nog gedempt moet worden.

Noten

1 <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2019D48506&did=2019D48506>

2 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/11/kamerbrief-met-reactie-op-onderzoek-regeldruk-mkb> Bijlage bij deze kamerbrief: Staatssecretaris Keijzer reageert op elk van de knelpunten uit het onderzoek naar de ervaren regeldruk bij mkb-ondernemers.

Over de auteur

Prof. mr A. Brack is gepensioneerd hoogleraar Bedrijfsrecht Universiteit Twente, docent en consultant Compliance & Governance

Zelf een column of essay schrijven? Deze column of essay wisselt per nummer van auteur. Mail naar hoofddredactie@hmr.nl